LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS

Į S A K Y M A S
DĖL LIETUVOS MEDICINOS NORMOS MN 114:2005 „GYDYTOJAS VAIKŲ IR PAAUGLIŲ PSICHIATRAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ“ PATVIRTINIMO

2005 m. liepos 13 d. Nr. V-577
Vilnius

Vykdydamas Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymą (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099),

t v i r t i n u Lietuvos medicinos normą MN 114:2005 „Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ (pridedama).

SVEIKATOS APSAUGOS MINISTRAS ŽILVINAS PADAIGA

LIETUVOS MEDICINOS NORMA MN 114:2005

GYDYTOJAS VAIKŲ IR PAAUGLIŲ PSICHIATRAS. TEISĖS, PAREIGOS, KOMPETENCIJA IR ATSAKOMYBĖ

I. TAIKYMO SRITIS

1. Ši medicinos norma nustato gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro veiklos sritis, teises, pareigas, kompetenciją ir atsakomybę.

2. Ši medicinos norma privaloma visiems gydytojams vaikų ir paauglių psichiatrams, jų darbdaviams, taip pat institucijoms, rengiančioms ir tobulinančioms šiuos specialistus bei kontroliuojančioms jų veiklą.

II. NUORODOS

3. Ši medicinos norma parengta vadovaujantis šiais Lietuvos Respublikos teisės aktais:

3.1. Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymu (Žin., 1994, Nr. 63-1231; 1998, Nr. 112-3099);

3.2. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 66-1572; 1998, Nr. 109-2995);

3.3. Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymu (Žin., 1996, Nr. 102-2313; 2004, Nr. 68-2365);

3.4. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymu (Žin., 1996, Nr. 102-2317; 2004, Nr. 115-4284);

3.5. Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu (Žin., 1996, Nr. 33-807);

3.6. Lietuvos Respublikos psichikos sveikatos priežiūros įstatymu (Žin., 1995, Nr. 53-1290);

3.7. Lietuvos Respublikos narkologinės priežiūros įstatymu (Žin., 1997, Nr. 30-711);

3.8. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 2004 m. balandžio 8 d. įsakymu Nr. V-208 „Dėl būtinosios medicinos pagalbos ir būtinosios medicinos pagalbos paslaugų teikimo tvarkos bei masto patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 55-1915);

3.9. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. vasario 1 d. įsakymu Nr. 65 „Dėl informacijos apie pacientą valstybės institucijoms ir kitoms įstaigoms teikimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 2001, Nr. 13-405);

3.10. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro, Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2002 m. sausio 28 d. įsakymu Nr. 55/42/16 „Dėl informacijos apie asmenis su kūno sužalojimais, kurie gali būti susiję su nusikaltimu, teikimo“ (Žin., 2002, Nr. 12-428);

3.11. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. gruodžio 14 d. įsakymu Nr. 730 „Dėl Vaikų ir paauglių psichiatrijos ir psichoterapijos paslaugų organizavimo principų, aprašymo ir teikimo reikalavimų“ (Žin., 2000, Nr. 109-3489);

3.12. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 14 d. įsakymu Nr. V-364 „Dėl licencijuojamų asmens sveikatos paslaugų sąrašų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 86-3152);

3.13. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr. 634 „Dėl bendrųjų reikalavimų medicinos normoms rengti patvirtinimo“ (Žin., 2000, Nr. 100-3192; 2003, Nr. 112-5031);

3.14. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerijos 1996 m. kovo 7 dienos įsakymu Nr. 133 „Dėl pirminio asmens psichikos būklės patikrinimo tvarkos patvirtinimo“ (Žin., 1996, Nr. 28-695);

3.15. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. gegužės 27 d. įsakymu Nr. V-396 „Dėl Medicinos praktikos licencijavimo taisyklių patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 90-3316);

3.16. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2004 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. V-469 „Dėl medicinos praktikos profesinių kvalifikacijų rūšių sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 105-3906).

III. TERMINAI IR APIBRĖŽIMAI

4. Šioje medicinos normoje vartojami terminai ir apibrėžimai:

4.1. **vaikų ir paauglių psichiatrija** – medicinos mokslo ir praktikos šaka, apimanti vaikų ir paauglių psichikos ir elgesio sutrikimų priežastis, diagnostiką, gydymą, prevenciją;

4.2. **vaikų ir paauglių psichikos sveikatos priežiūra (pagalba)** – asmens sveikatos priežiūros dalis, apimanti vaikų ir paauglių psichikos bei elgesio sutrikimų prevenciją, diagnostiką, gydymą ir reabilitaciją;

4.3. **gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras** – medicinos gydytojas, įgijęs gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinę kvalifikaciją;

4.4. **gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro praktika** – gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro pagal įgytą profesinę kvalifikaciją ir nustatytą kompetenciją atliekama vaikų ir paauglių psichikos sveikatos priežiūra.

IV. BENDROSIOS NUOSTATOS

5. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras profesinę kvalifikaciją įgyja baigęs universitetines medicinos studijas ir vaikų ir paauglių psichiatrijos rezidentūrą. Užsienyje įgyta gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinė kvalifikacija pripažįstama Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

6. Teisę verstis gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro praktika turi asmuo, Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka įgijęs gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinę kvalifikaciją ir turintis Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka išduotą ir galiojančią medicinos praktikos licenciją verstis medicinos praktika pagal gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinę kvalifikaciją.

7. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras verčiasi gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro praktika įstaigose, turinčiose asmens sveikatos priežiūros licenciją teikti vaikų ir paauglių psichiatrijos paslaugas.

8. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras dirba savarankiškai, bendradarbiaudamas su kitais sveikatos priežiūros paslaugas teikiančiais specialistais.

9. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos įstatymais ir kitais teisės aktais, šia medicinos norma, įstaigos, kurioje dirba įstatais (nuostatais), vidaus tvarkos taisyklėmis bei savo pareigybės aprašymu.

V. TEISĖS

10. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras turi teisę:

10.1. verstis gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro praktika šios medicinos normos ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

10.2. turėti spaudą, išduotą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.3. išrašyti receptus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.4. išduoti asmens sveikatos pažymėjimus (pažymas) bei kitus medicinos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.5. atlikti profesines pareigas specialiai darbui su vaiko ar paauglio šeima saugiai įrengtoje darbo vietoje (įstaigai užtikrinant tinkamas ir saugias darbo sąlygas);

10.6. skirti medikamentinį ir nemedikamentinį gydymą;

10.7. pagal kompetenciją teikti psichoterapinę pagalbą;

10.8. konsultuoti Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.9. siųsti pacientus negaliai įvertinti;

10.10. dalyvauti ir teikti rekomendacijas dėl tolesnio pacientų gydymo, kai jie sulaukia pilnametystės;

10.11. atsisakyti teikti sveikatos priežiūros paslaugas, jei tai prieštarauja gydytojo profesinės etikos principams arba gali sukelti realų pavojų paciento ar gydytojo gyvybei, išskyrus atvejus, kai teikiama būtinoji medicinos pagalba;

10.12. nustatyti žmogaus mirties faktą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.13. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.14. dalyvauti mokslo tiriamoje veikloje;

10.15. teikti pasiūlymus darbdaviams, sveikatos priežiūros įstaigų vadovybei paslaugų teikimo ir darbo sąlygų gerinimo klausimais;

10.16. gauti darbui būtinąją informaciją apie jo gydomus ir konsultuojamus ligonius, priemones, įrangą, vaistus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

10.17. turėti ir kitų teisių, nustatytų kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų.

VI. PAREIGOS

11. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras privalo:

11.1. diagnozuoti ir gydyti psichikos ir elgesio sutrikimus, tyrimo bei gydymo rezultatus žymėti medicininiuose dokumentuose;

11.2. teikti būtinąją medicinos pagalbą Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.3. nepriskirtais gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro kompetencijai atvejais siųsti pacientą konsultuotis ir gydytis pas atitinkamos srities specialistą;

11.4. bendradarbiauti su kitais asmens bei visuomenės sveikatos priežiūros ir socialinės rūpybos darbuotojais bei specialistais;

11.5. propaguoti sveiką gyvenseną, ligų prevencijos ir sveikatos tausojimo bei ugdymo priemones;

11.6. vykdyti privalomąsias sveikatos programas;

11.7. laikytis gydytojo profesinės etikos principų, gerbti pacientų teises ir jų nepažeisti;

11.8. pranešti policijai apie sužeidimus šaltuoju ar šaunamuoju ginklu bei kitus smurtinius sužeidimus ir sužalojimus;

11.9. pranešti Vaikų teisių apsaugos tarnybai apie išaiškintus arba įtariamus smurto, prievartos prieš vaikus ir vaikų apleistumo atvejus;

11.10. tobulinti profesinę kvalifikaciją Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.11. tvarkyti medicinos dokumentus Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka;

11.12. paaiškinti gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro praktikos aplinkybes Sveikatos apsaugos ministerijos, teisėsaugos institucijų prašymu;

11.13. taikyti Lietuvoje įteisintus tyrimo, diagnostikos ir gydymo metodus;

11.15. laikytis medicinos praktikos licencijavimo taisyklių;

11.14. vykdyti kitas Lietuvos Respublikos teisės aktais nustatytas pareigas.

VII. KOMPETENCIJA

12. Gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinę kompetenciją sudaro žinios, gebėjimai ir įgūdžiai, kuriuos jis įgyja baigęs gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro profesinę kvalifikaciją

suteikusias studijas bei nuolat tobulindamas įgytą profesinę kvalifikaciją, atsižvelgiant į nuolatinę vaikų ir paauglių psichiatrijos mokslo ir praktikos pažangą. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras turi:

12.1. žinoti:

12.1.1. Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius psichikos sveikatos priežiūros paslaugas ir gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro veiklą;

12.1.2. gydytojo vaikų ir paauglių psichiatro ir paciento vaiko bei jo tėvų tarpusavio santykių psichologiją ir psichopatologiją;

12.1.3. vaikų ir paauglių psichiatrinio stacionarinio gydymo, medicininės ir socialinės, psichologinės reabilitacijos indikacijas;

12.2. išmanyti:

12.2.1. bendrąją psichopatologiją: psichikos sutrikimų simptomus ir sindromus, amžinius bendrosios psichopatologijos ypatumus;

12.2.2. biologines, psichologines ir socialines psichikos sutrikimų priežastis;

12.2.3. žmogaus psichosocialinę raidą;

12.2.4. šeimos psichosocialinius funkcionavimo dėsningumus;

12.2.5. sveiko, turinčio psichikos sutrikimą ir sergančio somatinėmis ligomis vaiko ir paauglio psichikos funkcionavimo dėsningumus;

12.2.6. pagrindinius psichologinius tyrimus, taikomus vaikams ir paaugliams;

12.2.7. neurologinius tyrimus ir neurologinės paciento būklės vertinimą;

12.2.8. gydymo psichoterapija indikacijas, kontraindikacijas, galimas komplikacijas;

12.2.9. psichikos sutrikimų medikamentinį gydymą, vaistų veikimo mechanizmus;

12.2.10. vaikų ir paauglių psichikos ir elgesio sutrikimų pirminę, antrinę ir tretinę prevenciją;

12.2.11. suicidologijos pagrindus;

12.2.12. būtinosios pagalbos teikimą;

12.2.13. slaugos principus vaikų ir paauglių psichiatrijoje;

12.3. mokėti diagnozuoti, diferencijuoti ir gydyti psichikos ir elgesio sutrikimus pagal Tarptautinę statistinę ligų ir sveikatos problemų klasifikaciją (TLK-10):

12.3.1. kraujagyslinę demenciją F01;

12.3.2. demenciją, sergant kitomis kitur klasifikuojamomis ligomis F02;

12.3.3. nepatikslintą demenciją F03;

12.3.4. organinį amnezinį sindromą, nesusijusį su alkoholio arba kitų psichoaktyviųjų medžiagų vartojimu F04;

12.3.5. delyrą, nesusijusį su alkoholiu ir kitomis psichoaktyviomis medžiagomis F05;

12.3.6. kitus psichikos sutrikimus dėl galvos smegenų pažeidimo, disfunkcijas ir somatines ligas F06;

12.3.7. asmenybės ir elgesio sutrikimus dėl galvos smegenų ligų, pažeidimų ir disfunkcijos F07;

12.3.8. nepatikslintą organinį arba simptominį psichikos sutrikimą F09;

12.3.9. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant alkoholį F10;

12.3.10. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant opioidus F11;

12.3.11. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant kanabinoidus F12;

12.3.12. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant raminamąsias ir migdančiąsias; medžiagas F13;

12.3.13. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant kokainą F14;

12.3.14. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant stimuliatorius, taip pat ir kofeiną F15;

12.3.15. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant haliucinogenus F16;

12.3.16. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant tabaką F17;

12.3.17. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant lakiąsias medžiagas F18;

12.3.18. psichikos ir elgesio sutrikimus, vartojant kelis narkotikus ir kitas psichoaktyviąsias medžiagas F19;
12.3.19. schizofreniją F20;
12.3.20. schizotipinį sutrikimą F21;
12.3.21. nuolatinius kliedesinius sutrikimus F22;
12.3.22. ūminius ir praeinančius psichozinius sutrikimus F23;
12.3.23. indukuotus kliedesinius sutrikimus F24;
12.3.24. schizoafektinius sutrikimus F25;
12.3.25. kitus neorganinius psichozinius sutrikimus F28;
12.3.26. nepatikslintą neorganinę psichozę F29;
12.3.27. manijos epizodą F30;
12.3.28. bipolinį afektinį sutrikimą F31;
12.3.29. depresijos epizodą F32;
12.3.30. pasikartojantį depresinį sutrikimą F33;
12.3.31. nuolatinius nuotaikos [afektinius] sutrikimus F34;
12.3.32. kitus nuotaikos [afektinius] sutrikimus F38;
12.3.33. nepatikslintą nuotaikos [afektinį] sutrikimą F39;
12.3.34. fobinius nerimo sutrikimus F 40;
12.3.35. kitus nerimo sutrikimus F 41;
12.3.36. obsesinį-kompulsinį sutrikimą F 42;
12.3.37. reakcijos į sunkų stresą ir adaptacijos sutrikimus F 43;
12.3.38. disociacinius [konversinius] sutrikimus F 44;
12.3.39. somatoforminius sutrikimus F 45;
12.3.40. kitus neurozinius sutrikimus F 48;
12.3.41. valgymo sutrikimus F 50;
12.3.42. neorganinius miego sutrikimus F51;
12.3.43. seksualinės funkcijos sutrikimus, nesusijusius su organiniu sutrikimu ar liga F 52;
12.3.44. pogimdyminio laikotarpio psichikos ir elgesio sutrikimus, neaprašytus kitur F53;
12.3.45. psichologinius ir elgesio veiksnius, susijusius su kitur aprašytomis ligomis ar sutrikimais F54;
12.3.46. piktnaudžiavimą priklausomybės nesukeliančiomis medžiagomis F55;
12.3.47. nepatikslintus elgesio sindromus, susijusius su fiziologiniais sutrikimais ar somatiniais faktoriais F59;
12.3.48. specifinius asmenybės sutrikimus F60;
12.3.49. mišrius ir kitus asmenybės sutrikimus F61;
12.3.50. įpročių ir potraukių sutrikimus F63;
12.3.51. lyties tapatumo sutrikimus F64;
12.3.52. seksualinio pasirinkimo sutrikimus F65;
12.3.53. psichologinius ir elgesio sutrikimus, susijusius su seksualine raida ir orientacija F66;
12.3.54. lengvą protinį atsilikimą F70;
12.3.55. vidutinį protinį atsilikimą F71;
12.3.56. sunkų protinį atsilikimą F72;
12.3.57. labai sunkų protinį atsilikimą F73;
12.3.58. kitą protinį atsilikimą F78;
12.3.59. nepatikslintą protinį atsilikimą F79;
12.3.60. specifinius tarimo ir raidos sutrikimus F80;
12.3.61. specifinius mokymosi sugebėjimų raidos sutrikimus F81;
12.3.62. specifinius judesių raidos sutrikimus F82;
12.3.63. specifinius mišrius raidos sutrikimus F83;

12.3.64. įvairiapusius raidos sutrikimus F84;
12.3.65. kitus psichologinės raidos sutrikimus F88;
12.3.66. nepatikslintą psichologinės raidos sutrikimą F89;
12.3.67. hiperkinezinius sutrikimus F90;
12.3.68. elgesio sutrikimus F91;
12.3.69. mišrius elgesio ir emocijų sutrikimus F92;
12.3.70. emocijų sutrikimus, prasidedančius vaikystėje F93;
12.3.71. socialinio bendravimo sutrikimus, prasidedančius vaikystėje, ir sutrikimus paauglystėje F94;
12.3.72. tikus F95;
12.3.73. kitus elgesio ir emocijų sutrikimus, dažniausiai prasidedančius vaikystėje ir paauglystėje F98;
12.3.74. nepatikslintus psichikos sutrikimus F99;
12.4. gebėti:
12.4.1. įvertinti reikiamo psichikos sutrikimų ištyrimo, gydymo, profilaktikos, psichosocialinės reabilitacijos indikacijas;
12.4.2. konsultuoti vaikus, paauglius, jų tėvus ar globėjus, kitus šeimos narius;
12.4.3. taikyti pagrindinius moksliškai pagrįstus psichikos sutrikimų medikamentinius ir nemedikamentinius gydymo būdus, vaikų ir šeimos psichoterapijos metodus;
12.4.4. dirbti psichikos sveikatos paslaugas teikiančių specialistų komandoje ir vadovauti šiai komandai.

VIII. ATSAKOMYBĖ

13. Gydytojas vaikų ir paauglių psichiatras už padarytas klaidas, aplaidumą, netinkamą jam priklausančių funkcijų vykdymą ar bioetikos reikalavimų pažeidimą, taip pat už pareigų viršijimą atsako Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka.

_____